

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU19

Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning och ändring i lagen om patent- och marknadsdomstolar. Förslagen innebär att det införs bestämmelser om ansvarig myndighet för att förordningen följs och talan om förbud eller åläggande samt att Patent- och marknadsdomstolen ska handlägga mål och ärenden enligt det som föreskrivs i den nya lagen.

Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 12 juli 2020.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:159 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning5

 Propositionen5

 Utskottets ställningstagande.....7

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning,
2. lag om ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:159 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 4 juni 2020

På näringsutskottets vägnar

Helene Hellmark Knutsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Helene Hellmark Knutsson (S), Arman Teimouri (L), Peter Helander (C), Helena Antoni (M), Lorena Delgado Varas (V), Joakim Sandell (S), Isak From (S), Ida Karkiainen (S), Lotta Finstorp (M), Hans Wallmark (M), Per Lodenius (C), Olle Thorell (S), Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD), Fredrik Lindahl (SD), Janine Alm Ericson (MP) och Hans Eklind (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2019/20:159 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Bakgrund

I april 2018 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster, COM(2018) 238. I förslaget redogjorde kommissionen för att det finns en stor potential i den gränsöverskridande plattformsekonomin som dock inte kan utnyttjas fullt ut på grund av skadliga affärsmetoder och bristen på ändamålsenliga prövningsmekanismer. I juni 2019 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 av den 20 juni 2019 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster, EU:s plattformsförordning. Med onlinebaserade förmedlingstjänster, s.k. plattformar, menas bl.a. digitala marknadsplatser där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag. Förordningen ska börja tillämpas den 12 juli 2020 och förutsätter att vissa kompletterande bestämmelser införs i nationell rätt.

Inom Utrikesdepartementet har promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning (Ds 2019:33) upprättats. I promemorian föreslås kompletterande regler till EU:s plattformsförordning. Promemorian har remissbehandlats. Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande och följt Lagrådets förslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning. Lagen innehåller bestämmelser om ansvarig myndighet för att förordningen följs och talan om förbud eller åläggande. Vidare föreslås en ändring i lagen om patent- och marknadsdomstolarna som innebär att Patent- och marknadsdomstolen ska handlägga mål och ärenden enligt det som föreskrivs i den föreslagna nya lagen. Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 12 juli 2020.

Utskottets överväganden

Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning och förslag till ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

Propositionen

Övergripande om lagförslagen

På EU:s inre marknad gäller fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. I enlighet med artikel 26 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) får EU besluta om åtgärder som ska få den inre marknaden att fungera ändamålsenligt. Europaparlamentet och rådet får vidare i enlighet med bestämmelserna i artikel 114 i EUF-fördraget besluta om lagstiftning när det finns konkreta hinder för den fria rörligheten på den inre marknaden och detta hinder inte kan undanröjas med mindre än att det finns gemensamma regler för medlemsländerna. EU:s plattformsförordning har artikel 114 i EUF-fördraget som rättslig grund. I kommissionens förslag till förordning angavs att den alltmer fragmenterade regleringen i EU när det gäller förhållandet mellan plattformar och deras företagsanvändare i hög grad komplicerar företagets förutsättningar och villkor. Bedömningen är därför att det finns ett behov av att reglera detta område med gemensamma regler som är desamma i alla medlemsstater. Enligt kommissionen finns det ingen lagstiftning på unionsnivå som omfattar de förmedlingsförhållanden mellan företag som berörs i förordningen.

EU-förordningar, som plattformsförordningen, är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i alla medlemsstater från den dag som förordningen ska börja tillämpas. En EU-förordning får inte inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt och medlemsstaterna får inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i förordningen. EU-förordningar kan dock innehålla bestämmelser som medför en skyldighet för medlemsstaterna att anta nationella bestämmelser i vissa frågor. EU-förordningar hindrar normalt inte heller att en medlemsstat inför regler av verkställande karaktär. Regeringens bedömning är att det finns ett behov av att komplettera artiklarna 14 och 15 i EU:s plattformsförordning med nationella bestämmelser.

De föreslagna bestämmelserna

Regeringen ser ett behov av att komplettera EU:s plattformsförordning med nationella bestämmelser som bör regleras i lag. Eftersom det inte finns en befintlig lag där bestämmelserna på ett naturligt sätt kan ingå föreslår regeringen att det ska införas en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning. I lagen ska det hänvisas till EU:s plattformsförordning. En sådan hänvisning kan göras antingen statiskt eller dynamiskt. Regeringen föreslår i enlighet med Lagrådets förslag att hänvisningar i lagen görs dynamiska för att säkerställa att eventuella ändringar i förordningen får omedelbart genomslag.

I artikel 15.1 i EU:s plattformsförordning anges att medlemsstaterna ska säkerställa att förordningen efterlevs på ett adekvat och ändamålsenligt sätt. Det finns ingen skyldighet att inrätta nya efterlevnadsorgan utan uppgiften kan anförtros åt en befintlig myndighet. Regeringen anför att EU:s plattformsförordning redan innehåller flera inbyggda mekanismer för att tillgodose att förordningen efterlevs. Enligt regeringens mening är det därför tillräckligt, för att efterleva kraven, att i den nya föreslagna lagen ange att den myndighet som regeringen bestämmer ska stödja och kontrollera att förordningen följs. Hur det stödjande och kontrollerande uppdraget ska se ut kan anges närmare på förordningsnivå.

I den nya lagen föreslås också en bestämmelse om att de organisationer, sammanslutningar och offentliga organ som anges i artikel 14.1 i EU:s plattformsförordning, kan väcka talan vid Patent- och marknadsdomstolen om sådant förbud eller åläggande som anges i artikeln. Vidare föreslås en lagändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar så att det framgår att Patent- och marknadsdomstolen handlägger mål och ärenden enligt det som föreskrivs i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning.

Om Patent- och marknadsdomstolen beslutar om ett förbud eller åläggande bör det enligt regeringens mening finnas ett påtryckningsmedel som kan tillgodose att beslutet följs av leverantören. Vitet är avsett att styra leverantörens framtida beteende. Eftersom det innan EU:s plattformsförordning har börjat tillämpas är svårt att förutspå effekterna av förordningen anser regeringen att det i nuläget inte är motiverat att införa en vitesbestämmelse av obligatoriskt slag. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen ska anges att ett beslut om förbud eller åläggande får förenas med vite. Detta innebär att det blir upp till Patent- och marknadsdomstolen att bedöma om omständigheterna i det enskilda fallet påkallar att ett beslut om förbud eller åläggande ska förenas med vite.

Regeringen föreslår vidare att den som har väckt talan vid Patent- och marknadsdomstolen om förbudet eller åläggandet också ska få föra talan om utdömande om vite.

I delgivningslagen (2010:1932) finns bestämmelser om när delgivning ska utföras i mål eller ärenden hos domstol eller annan myndighet eller när delgivning i annat fall ska utföras enligt lag eller annan författning. I lagen

(1985:206) om viten anges att ett vitesföreläggande ska vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer. Om föreläggandet innebär en skyldighet att vidta en viss åtgärd, ska det av föreläggandet framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas. På samma sätt som regleras i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden är det enligt regeringens mening lämpligt att i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning ta med en bestämmelse om att en dom eller ett beslut som innefattar ett vitesföreläggande i första hand bör lämnas till den person som är delgivningsmottagare. Regeringen föreslår att stämningssmannadelgivning genom att en dom eller ett beslut som innefattar ett vitesföreläggande lämnas till en annan person än delgivningsmottagaren endast ska få ske om det med beaktande av vad som har framkommit i det enskilda delgivningsärendet eller vid andra delgivningsförsök med delgivningsmottagaren finns anledning att anta att han eller hon har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Ikraftträdande

Lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning och ändringen i lagen om patent- och marknadsdomstolar föreslås träda i kraft den 12 juli 2020. Detta eftersom det överensstämmer med den dag då EU:s plattformsförordning ska börja tillämpas.

Konsekvenser

Förslagen bedöms leda till ökade kostnader för Kommerskollegium och patent- och marknadsdomstolarna. Regeringens bedömning är att kostnaderna kan hanteras inom ramen för befintliga anslagsramar. Regeringen bedömer att lagförslagen inte medför några övriga konsekvenser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot förslaget till ny lag och den föreslagna lagändringen och tillstyrker därmed regeringens proposition.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:159 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 av den 20 juni 2019 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster, här benämnd EU:s plattformsförordning.

Ansvarig myndighet

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska stödja och kontrollera att EU:s plattformsförordning följs.

Talan om förbud eller åläggande

3 § De organisationer, sammanslutningar och offentliga organ som anges i artikel 14.1 i EU:s plattformsförordning kan vid Patent- och marknadsdomstolen väcka talan om sådant förbud eller åläggande som anges i artikeln.

4 § Ett beslut om förbud eller åläggande får förenas med vite.

5 § En talan om utdömande av vite förs vid Patent- och marknadsdomstolen av den som har väckt talan om förbudet eller åläggandet.

6 § Delgivning av domar och beslut som innefattar ett vitesföreläggande får ske enligt 34–37 §§ delgivningslagen (2010:1932) endast om det med beaktande av vad som har framkommit i det enskilda delgivningsärendet eller vid andra delgivningsförsök med delgivningsmottagaren finns anledning att anta att han eller hon har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2020.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §¹

Patent- och marknadsdomstolen handlägger mål och ärenden enligt det som föreskrivs i

1. lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar, patentlagen (1967:837), lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar, lagen (1978:152) om svensk domstols behörighet i vissa mål på patenträttens område m.m. och växtförädlarrättslagen (1997:306),

2. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, mönsterskyddslagen (1970:485), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter, varumärkeslagen (2010:1877), lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister, lagen (2018:1653) om företagsnamn och lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel,

3. konkurrenslagen (2008:579), marknadsföringslagen (2008:486), lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, försäkringsavtalslagen (2005:104), lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet, lagen (2010:510) om lufttransporter, lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden, lagen (2014:836) om näringsförbud, lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar, konkurrensskadelagen (2016:964) och lagen (2016:977)

3. konkurrenslagen (2008:579), marknadsföringslagen (2008:486), lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, försäkringsavtalslagen (2005:104), lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet, lagen (2010:510) om lufttransporter, lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden, lagen (2014:836) om näringsförbud, lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar, konkurrensskadelagen (2016:964), lagen (2016:977) om kollektiv

¹ Senaste lydelse 2018:1691.

om kollektiv förvaltning av upphovsrätt, och	förvaltning av upphovsrätt <i>och lagen (2020:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning, och</i>
4. annan lag.	4. annan lag.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2020.